

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Mishle

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

Ⓜ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9155

כז (א) אל תהלל . אל
 תתפאר עכשיו בדבר
 שעתיד להיות ליום מחר :
 לא תדע מה ילד יום . שמא
 היום יולד שום רעה ונטל
 מחשבות מחר : (ג) ונטל .
 משא : וכעס אויל . שהאויל
 מכעיס להקב"ה גור' להביא
 כעס לעולם : (ד) ושטף אף .
 ומי יעמוד לפני קנאתו של
 קנא ונוקם : (ו) ונעתרות .
 לשון גודל כמו העתרתם
 עלי (יחזקאל ל"ה) : (ז) תבוט
 נופת . תרמוס ברגל כמו
 יבוט קמינו (תהלים נ"ד) :
 כל מר מתוק . כל דבר מר
 מתוק לה . ויש לפתרו בת"ח
 המראה את עלמו כשבע
 שאינו מתאזה לד"ת לתאות
 נפש תבוט נופת אף
 הטעמים המיושבים על
 הלב אינם חזונים עליו
 והמתאזה לה אפי' דברים
 הנאים לו במרירות וביגיע'
 הם מתוקים לו : (ח) נודדת
 מקנה . שהולכת ומטלטלת
 כן האיש הנודד ממקומו
 ת"ח הנודד מן הלמוד
 מלחזור על גרסתו : (ט) שמן
 וקטרת . ריח שמן ואפרסמון
 וריח קטרת משמחין לב :
 ומתק רעהו מעלת נפש .
 שחברו מקרבו וממתק לו
 בדבריו הוא טוב ממה
 שנפשו יועלתו . ד"א ומתק
 רעהו המכשיר מעשיו שהן
 מתוקים להקב"ה טוב לו
 ממה שהוא ממלא תאות
 לבו : (י) רעך ורע אביך .
 הקב"ה שנקרא רע לישראל
 ורע אביך שחיבב את
 אבותיך : אל תעזוב . אם
 עזבת יבא עליך פורענות :
 ובית אחיך . אל תבטח בבני

(ב) אל-תהלל ביום מחר
 כי לא-הודע מה-ילד יום :
 (ג) יהללה זר ולא-פיה
 נכרי ואל-שפתיה :
 (ג) כבד אבן ונטל החול
 וכעס אויל כבד משניהם :
 (ד) אכזריות חמה ושטף אף
 ומי יעמד לפני קנאה :
 (ה) טובה תזכהת מגלה
 מאהבה מסתרת :
 (ו) נאמנים פצעי אוהב
 ונעתרות נשיקות שונא :
 (ז) נפש שבעה תבוט נפת
 ונפש רעבה כל-מר מתוק :
 (ח) בצפור נודדת מן-קנה
 כן איש נודד ממקומו :
 (ט) שמן וקטרת ישמח-לב
 ומתק רעהו מעצת-נפש :
 (י) רעך ורעה אביך אל-תעזב
 ובית אחיך אל-תבוא ביום אדיך
 טוב שכן קרוב מאח רחוק :

חכם

ורע קרי

עשו ושמעאל שיקרבוך מזינו כשגלו ישראל לנבל היו אומרים למוליביהם בקילור בבקשה מכס
 הולכינו בדרך אחינו בני עשו ושמעאל והיו בני ישמעאל יולאים לקראתם ומקדמין אותם במיני
 מלוחים ונודות נכוחים : מאח רחוק . טוב שיטק ביניכם הקרוב לקוראיו משתבואו אלל אח
 שנתרחק לאמר יקרבו ימי אנל אבי וגו' (בראשית נ"ו) :

חכם

- (א) ריהמע דיק ניכט דעם מאַרגענדען טאָגעס, דא קאַננסט ניכט וויססען, וואָס זיך הייטע נאָך ער= אייגען קאַן.
- (ב) מעגע איין פֿרעמדער דיק לאָבען, ניכט דיין אייגע= נער מונד,
- (ג) אַנדערע דיק פֿריווען, ניכט דייע אייגענען ליפֿפען. דריקקענד איזט דעם שטיינעם שווערע, אונד דעם זאַנדעם לאַסט,
- אונערטרעגליכער נאָך דעם נאַררען צאָרן.
- (ד) גרויזאַם איזט דער צאָרן, טאַבענד דער גרים; ווער קאַן אַבער בעשטעהען פֿאַר אייפֿערוועכט? ערשפּריעסליך איזט אַפֿפֿענער טאַדעל,
- (ה) דער אויס איננערער ליעבע שטאַמוט.
- (ו) דען דיא שלעגע דעם פֿריינדעם געלמען אַלס בע= וויזע דער אויפֿריכטיגקייט,
- דיא קיססע דעם פֿיינדעם זינד אונערטרעגליך.
- (ז) דער זאַטטע פֿעראַכטעט לעקקערביססען, דעם הונגריגען שמעקט דאַ ביטטערסטע זיס.
- (ח) וויא איין פֿאַגעל פֿאַן זיינעם נעסטע פֿערשייכט, זאָ דער פֿערבאַננטע אויס זיינעם פֿאַטערלאַנדע.
- (ט) וויא זאַלבונג אונד רויכווערק דאַ הערץ ערפֿרייען, זאָ פֿריינדליכע אונטערהאַלטונג אין הערצליכער טרוי= ליכקייט.
- (י) דיינען פֿריינד אונד דיינעם פֿאַטערס פֿריינד פֿערנאַכ= לעסיגע ניכט,
- זאָ ברויכסט דוא צור צייט דער נאַטה דיינען פֿער= וואַנדטען ניכט אַנצוגעהען;
- דען בעססער איזט איין זיך נאַהענדער נאַכבאַר, אַלס איין זיך ענטפֿערנענדער ברודער.

ווערדע

כו (א) אל תחלהלל ביום
 מחר, עיין בדברי רש"י.
 (ב) יהללך זר, יהללך עומד
 במקום שנים, וללכת
 השליכה הוספתי בתרגומי
 עוד פעל במאמר השני.
 (ג) כבוד אבן, כבוד ונטל
 המה שמות המקרה, וענין
 כבדות האבן ונטל (משא)
 החול המה כבדים, כי מלת
 כד במאמר השני עומדת
 במקו' שנים, וכן נראה דעת
 הראב"ע והרלב"ג, אולם
 כִּד מצינוס כעס אויל.
 (ד) אכזריות חמה, הנה
 החמה מביאה לאכזריות,
 כי בעל החמה לא יחמול ולא
 ירחם, והאף הוא כמו שטף
 מ'י' שישחית הכל, אך הקנאה
 היא יותר קשה מאד,
 (מדברי הרלב"ג). (ה) טובה
 חוכחת מגולה, לדעתי
 טובה אינה יחס היתרון
 (קאָמפּאַרטיף, בעססער)
 גם המ"ס מאהבה אינה
 ליתרון, אך טובה היא
 המדרגה הראשונה (גוט)
 והמ"ס ליחס שממו, והכוונה
 כי התוכחה מגולה
 היא אך טובה, אם תול
 ממקור אהבה נאמיה, ובה
 יתכן הפעול מִסְתַּרְתִּי, וגם
 נמשך היטיב הפסוק הזה
 לפסוק שלאחריו, כאשר יבין
 כל משכיל. (ו) נאמנים
 פצעי אודב, פלעי האוהב
 נקבל ברכון טוב, ונשיקות
 שונא המה לנו למשא, ונמשך
 למעלה כאשר אמרנו בסו'
 הקודם, ונעטרות הוא לשון
 עב וחזק כדעת הראב"ע
 והרד"ק. והנשדי תרג' שפירן אנון פודעתיה מן רחמא, וביטן נוסקתא דסנאה, וכל משכיל יראה כי יפה
 העתיק לפי הכוונה, אך אובי לא רכיתי להרחיק כ"כ מן הורא' השמות בעברית. (ז) נפש שבעה
 חבום נפש, תרגמתי כדעת הרד"ק, שבמלת תבום בא סמ"ך תמורת זיין, ושעורו, תבון נפש.
 (ח) כצפור נודדת, אשר תשתוקק לאוב אל קיה, כן איש נודד ממקומו, כי עינו ולבו תמיד לארץ
 מולדתו. (ט) שמן וקטרת, נודע הוא, כי נימים קדמוניים היה מנהגם במשתה היין להזיק שאן
 טוב על ראש הקרואים, וגם להקטיר מקטורת מור ולבונה, ואמר המליץ, כאשר במשנה, שאן
 וקטרת ישמחו לב, כן יועם להתעלם בסעודת רעים עם מתק שפתים הבא מעלת נפש, כלומר
 מנפש מיושבת אשר עוד עמד-טעמה בה ותדבר דברי שכל טוב בנחת, ומעלת נפש, אעורו
 בעלת נפש. (י) דעך ורע, תוכן הענין בשני המאמרי' העתקתי בפירוש הרלב"ג, שאם לא
 תעזוב רעך זרע אביך אז כל תכטרך לבוא אל בית אחיך ביום אידך. וביח אחיך, כענין אנשים אצים

(יא) חכם בני. התחכם בני: ושמח בני. ותהא לבי שמח כד: (יב) ערום ראה רעה. רוחה פורענות הבאה על הארץ ונסתר הימנה שמך ידיו מן העבירה ופתאים לא נסתרו אלא עברו בדרך רעה ונענשו ונפסדו: (יג) כי ערב זר. אדם שנעשה ערב גורם שאומר הדיין למלוה קח בגדו: (יד) מברך רעהו. יש משבח את חבירו יום יום והברכה נהפכה לקללה שאומרים עליו שהוא וותרן צממונו ועשיר והכל באין ושאלין ממנו והמלכות מתגרה בו לגנות ממון כך נדרש במס' ערכין. ועוד יש במדרש ר' תנחומא כנגד בלעם שהי' מברך את ישראל בקול רם שיאמר וישא משלו וגו' (במדב' כ"ג) לשון נשיאות קול וסופו יעץ להחטואם: (טו) דלף טורד. גשם הנוטף מן הגג לתוך הבית וטורד את בני הבית: ביום סגריר. יום גשם שהכל נסגרים בבתיהם: ואשת מדינים נשתהוה. שניהם שוים: (טז) כושניה לפן רוח. מי שסבור לשומרה מתזונותיה לפנות רוח הוא כשם א"ל לפסוק הרוח בן היח לא תלפנה: ושמן ימינו יקרא.

(יא) חכם בני ושמח לבי ואשיבה הרפי דבר: (יב) ערום וראה רעה נסתר פתאים עברו נענשו: (יג) קח בגדו כי ערב זר ובעד נכריה חבלהו: (יד) מברך רעהו ופקול גדול בבקר השכים קללה תחשב לו: (טו) דלף טורד ביום סגריר ואשת מדינים נשתהוה: (טז) צפניה צפן רוח ושמן ימינו יקרא: (יז) ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו: (יח) נצר האנה יאכל פריה ושמר אדניו יכבד:

כמים

מדינים קרי

קורא הוא הרעה לכוח עליו עד שיגרשנה כמלורע המטהר צמחן צפהן ידו הימנית: (יז) יחד פני רעהו. יחד ת"ח מאדדין זה לזה בהלכה: (יח) יאכל פריה. וכן שומר אדוניו יכבד ויאכל פרי

ב א ו ר

אנחנו (בראשית י"ג ח') אך בחלק השלישי נטיתי מדרכו, כי לדעתי קרוב ורחוק אינם על המקום, רק הנוונה, שהשכן אשר יתקרב לך, טוב הוא מן האם שיתרחק ממך. (יא) ואשיבה, הנה זאת היתה מנהגם, שאם האב זקן בא בימים, ולא יכול עוד ללכת ולבוא, הבן קם תחתיו ללחום מלחמתו עם אויביו, וגם לריב ריבו בשער העיר לפני מושב זקנים, וזה כוונת המשורר (תהלים קב"ז ה') ולא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, וכן הענין כאן, (יב) ערום ראה, עיין לעיל (כ"ג ג'). (יג) קח בגדו, עיין לעיל (פ' ט"ז) ושם נכתב נכרים, וכאן נכריה, ומוסב על החוב. (יד) מברך רעהו, אם גם רבו כמו רבו מפרשי ספר משלי, בכל זאת עוד לא מלאתי אויב אשר בידו מפתח לפתוח לנו שערי הפסוק הסגור הזה, ולהביאנו פנימה אל תוכן כוונתו, ולזה נחרתי בפירוש ידידי מהר"ם לנדא נ"י, והנה לדעתי יס' מברך הישג הברכה, כמו על פניו יברכך (אויב א' י"א) וכמהו, ובקול גדול ענינו לעיני כל, כי כאשר נאמר פרוש על דבר לשם (עיין יהושע ב' א')

משלי כז

באור ע

(יא) ווערדע ווייזע, מיין זאָהן! זאָ ערפֿרײַעסט דוא מיין הערץ,

אונד איך קאָן מיינעם לעסטערער נאַכדריקליך ענטֿגעגען.

(יב) דער קלוגע זיעהט דאָז אונגליק פֿאַראַויס, אונד שיטצט זיך דאַגעגען,

דיא לייכטזיניגען וואַנדעלן פֿאַרט, אונד מױסען עס ביסען.

(יג) ניממט איהם דאָז קלייד וועג, דען ער וואַר בירגע פֿיר איינען אַנדערן,

פֿענעדעט איהן פֿיר פֿרעמדע שולד.

(יד) ווער עפֿענטליך זיינען פֿריינד לעסטערט,

דעם ווירד עס מיט יעדעם נייען טאַגע אַלס שמאַץ אַנגערעכענט.

(טו) איינע רינגענדע דאַכטרויפֿע אָן איינעם רעגנערישען טאַגע,

אונד איין צענקישעס ווייב, זינד איינאַנדער גלייך.

(טז) ווער זיא בעהערבערגט, בעהערבערגט שטורמווינד,

אונד האַט דען זידליכען זאַמום¹ צו גאַסטע.

(יז) זאָ וויא אייזען געשליפֿען ווירד דורך אייזען,

זאָ דער מענש דורך אומגאַנג מיט דעם פֿיינגע בילדעטען.

(יח) ווער דען פֿייגענבוים וואַרטעט, געניעסט זיינע פֿרוכט,

ווער טרייא זיינעם העררן דיענט, ערלאַנגט עהרע.

וויא

¹ חייך גיפֿטווינד חייך זידליכען זיינען אונד חייך פֿפֿריקט.

קן זולדק קול גדול על מה שידובר בפרהסיא, ובבקר השכם, הוראתו כמו שכתוב הר"ק גם על החמידות כמו סוסים מיוונים משנים היו (ירמי' ה' ח') כלומר בכל יום ויום, וגם על ההתאמלות, כמו השכם ודבר (סז') י"ג) ועוד כמוהו, עיין ספר המלים להכנס געזעניוס, וכוונת הכתוב, מי שיחזק ויבזה את אוהבו לפני קהל ועדה, מדי יום ביומו תתחדש קללה (והוא בזיון ומרפה כוודע) ביתר שאת על המחזק. (טו) דלף טורד, תרגמתי ע"פ החכ' געזעניוס, בספר המלי' שלו, כי עיקר הוראת טורד בלשונות המזרח הוא לשון הדחה וגירוש (פֿֿרט) טטֿטען, פֿֿרטטרייבען) וכן כתב הראב"ע, והוא אל על הדברים יבואו בתכופות זה אחר זה (אויף איינאנדער פֿֿֿען) שדמה כאלו האת' ידחה את חבירו. סגריד, יום הגשם, שני אדם נסגרים בנתיהם (בן מלך). נשחזה, תרגמתי, כדעת הראשון של בן מלך, שהוא מורכב מן נפעל והתפעל, אך שלדעתי הה"א במקום וי"ו ולריך להיות נשחזו. (טו) צפניה, נלאו כל המפרשים למלוא פתח ומבוא, אל הפסוק הסתום הזה, גם עלת הרא"א שישתיק האשה הרעה בנח ידו הימנית, רחקה מני — ולכן בחרתי לי דרך אחר, ואבאר לך הוראת השמות בפסוק לפי דרכי, והוא, כי רוח הוא רוח סערה כמו ואחרי הרוח רעש (מלכים א' י"ט י"א) שענינו רוח גדולה וחזק. ושמן ימינו, הוא הרוח הנושג במדבר הנקרא בערבי (זחזוק) ודומה בהנחתו למלת שמן בעברית, ונקרא שמן ימין כי המדבר היה לנגב ארץ ישראל כוודע, והוא ימין, כמו לפון וימין אתה בראתם (תהלים פ"ט י"ג) והוי"ו של ימינו נוסף, כמו בנו בעור, ורבים כן. יקרא, הוא כמו ואת שלמה אחיו לא קרא (מלכים א' ח' י') (געלעדען) ועוד רבים כמוהו, ובזה יתבאר הפסוק באר היטיב, כאשר יבין הקורא. (יז) ברול בברול, ידוע הוא, כי תהלוכות נעימה (איינען אַנגענעהען אומגאַנג) לא ילמוד אים, לא מפי סופרים ולא מספרי', אך בהתנהגות עם חברת רעים, וזה כוונת הכתוב לדעתי, כאשר הברול יחד ברול ויתן לו פנים מזהירים כן אים יחד את פני רעהו, וכן יאמר בעל ל"א (חייך געטליפֿענער מענטש). (יח) נוצר תאנה, המשיל את האדון לתאנה כי העבד יחקה בללו.

פרי מעלליו: (יט) כמים.
הללו הפנים שאתה מראה
לתוכן הן מראות שלך: כן
לב האדם לאדם. חבירו
לפי מה שאדם יודע שחבירו
אזהבו כן הוא מראה לו
פנים: (כ) שזול ואבדון
לא תשבענה. מלקבל את
הרשעים לתוכם כשם שעיני
האדם רשע לא תשבענה
מלשוע אחר יצר הרע
מלמלאו'תאיתו: (כא) מלרף
בלי עשוי ללרוף כסף והבור
עשוי לבחון זהב ואיש נלרף
ומתחשב לפי מהללו ע"י
שחברות מהללות אותו
במעשיו הטובים ובחן לרבי'
אם טוב אם רע:
(כב) הריפות. חטים
הנדוכים במכתש. מכתש
אסיתא מורטיו"ר בלע"ז:
בעלי. הוא בזבז פולין
מורטר"ו בלע"ז ע"ש שמעלין
איתו ומכין בו תמיד וקרא
עלי: (כג) פני לאך. אל
יקלו בעיניך להתבונן בס
תמיד מה הם לריבים:
(כד) כי לא לעולם חוסן.
שם אתה עשיר בכסף
ובזהב שמה לא יתקיים
לעולם לנך אל תבזה דברים
קטנים שלך: (כה) גלה
חליר. בשנגלה החליר בימי
ניסן ויראה הדשא וגאספו
עשנים ללמות אז ייטב לך
שיהיו גזותיהם של כבשים
ללבושך: (כו) ומחיר שדה.
ישו לך העתודים כי תאכל
הבשר ותמכור העורות:
(כז) ודי. פרוסתך ללחמך
ולחם ביתך תסתפק בחלב
העזים הרי מליכתו: והמשל
כן הוא פני לאך. הרב

(יט) כמים הפנים לפנים
כִּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם:
(כ) שְׂאֹל וְאֲבֵדָה לֹא תִשָּׁבַעְנָה
וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשָּׁבַעְנָה:
(כא) מִצְרָף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב
וְאִישׁ לְפִי מִהֲלָלוֹ:
(כב) אִם-תִּכְתֹּשׂ אֶת-הָאֹיִל בַּמִּכְתֵּשׁ
בְּתוֹךְ הַרְיֻפוֹת בְּעָלִי
לֹא-תִסּוֹר מֵעָלֶיךָ אֹלְתוֹ:
(כג) יָדַע תִּדַע פְּנֵי צִאֲנָה
שֵׂרֵת לִבָּהּ לְעֵדָרִים:
(כד) כִּי לֹא לְעוֹלָם חוֹסֵן
וְאִם-נִזֹּר לְדוֹר דָּוָר:
(כה) גָּלָה חֲצִיר וְנִרְאָה-דָּשָׁא
וְנִאֲסְפוּ עֲשָׂבוֹת הָרִים:
(כו) כְּבָשִׂים לְלִבּוֹשָׁה
וּמַחִיר שָׂדֵה עֵתוּדִים:
(כז) וְדִי וְחֵלֶב עֲזִים לְלֶחֶמָה
לְלֶחֶם בֵּיתְךָ וְחַיִּים לְנַעֲרֹתֶיךָ:
ואבדון קרי. ודור קרי.

בסו
המתמנה על הכיבור ישאם בחיקו וינהלם לאט כי לא לעולם עושר ובזאת יאכל פירות והקקן
קיימת: גלה חליר. בשיתפשוטו שמועותיו ותגדל התורה על ידו אז יהיו הכבשים אל לבושו יהיו
התלמידים לו לשם ולבוש הוד והדר:

(יט) וויא דעם וואססערס שפיעגעל דיין אייגענעם בילד דיר צייגט,

זא זיעהעסט דוא אין אנדערער הערצען דיין אייגענעם נור.

(כ) וויא העללע אונד שאטטענרייך ניממער זאטט ווערדען,

זא זינד אויך דיא אויגען דער מענשען אונערזעטליך.

(כא) זילבער ווירד דורך דען טיעגעל בעוועהרט, גאלד דורך דען אָפֿען,

אונד דער מענש דורך זיינען רוף.

(כב) וואָללטעסט דוא דען נאררען אים מערזער צערשטאָסען,

אָדער אונטער גריטצע אין דער שטאַמפֿע,

דוא ווירדעסט זיינע נאַררהייט פֿאַן איהם ניכט אַבזאַנדערן.

* * *

(כג) קעננע גענויא דען צושטאַנד דיינער שאַפֿע,

זייא אויפֿמערקזאַם אויף דיא העערדען.

(כד) דען רייכטוום דויערט ניכט איממער,

קעניגליכע שעטצע ניכט פֿיר אונד פֿיר.

(כה) איזט דאָ גראַז אויפֿגעשאַסען, צייגט זיך דיא פֿפֿלאַנ,

צע רייף,

זא לאַססע איינזאַמלען דער בערגע קרייטער,

(כו) אַלסראַן קליידען דיך דיא שאַפֿע,

פֿיר דען פֿעלדערטראַג האַסט דוא בעקקע,

(כז) אונד ציגענמילך הינלענגליך צו דיינער נאַהרונג,

צור נאַהרונג דיינעם הויזעם, אונד לעבענסאונטער.

האַלט פֿיר דיינע מעגדע.

דער

(יט) כמים הפנים, רבו המפרשים בו, ובאמת כלם לא נתחווירו לדעתי, ולי נראה, כי הכוונה כמו שגביט במים אך דמותינו, כן ימלא האדם אך רגשות לבנו בלב זולתו, ודבר זה ידוע בנסיון, כי לישר הולך, כל איש זך בעיניו, ומעקש דרכיו, ימלא בלב כל איש תוך ומרמה, ואנכי תרגמתי לפי הכוונה. (כ) שאול ואבדון, על דרך שאמ' להלן (ל' ט"ו) לעלוקה שתי בנות הב. (כא) ואיש לפי מהללו, אין להוליא הכתוב מפשוטו, שהכוונה כפי מה שיהולל; ופירש רבינו הרמב"מ בהקדמתו על התורה שהכוונו של מהללו ענינומה שהוא מהלל, אם גם הוא נכון עד מאוד הוא נוטה כמעט לדרך הדרש, גם הדרשן המפואר רבי מנחם מפנו בספרו בינה לעתים בארו על הדרך הזה. (כב) בהוד הריפות, היא החטה הנכשת (גריטלע) ומברו ותשת עליו הריפות (שמואל ב' י"ז י"ט). בעלי, הוא יד המכתשת ונקרא בל' חז"ל בזכא, ונקרא כן לפי שמעלין אותו בשנותשין בו (בן מלך), ועיין ספר המלי' להחכ' געועניום. (כג) ידוע הדע, מכאן עד סוף הפרש' הערה להחשק בגדול לאן, ובדרך שאמרו חז"ל למה נקרא שם עשירות, שמעשרין את בעליהן. פני, מראיתם ותכונתם (איהרען אײטערן לױטטאנד). (כד) ואם נור, הראב"ע אמר אולר המלוכה, ואולי חסן עומד במקום שנים ועל פי דרכו תרגמתי. (כה) גלה חציר, גלה הוא כמו גלוי לכל העמים (אסתר ג' י"ד) וכדומה, והוא כפל הענין עם נראה דשא, וכן דעת הרד"ק כמו שהניא בן מלך, שהוא פועל עומד, כאלו אמר נגלה חציר, והוא כשיעלו גבעול ויתבטלו כל זרעם, והכוונה כמו שכתב הראב"ע נראו הדשאים והעשבים יאספו עמך ויהיה מאכל ללחך, וענינו לדעתי לעת החורף אם כלה דשא מן השדה, אז יהיה (כו) כבשים ללבושך, להתנסות בעת הקור, ומחיר שדה אשר לעת כזאת בל יתן סריו, יהיה עתודים לאכול ודי חלב וגומר וכן תרגמתי. (כז) וחיים, מענין יסיה איש עגלת בקר (ישעי' ז' כ"א) וכן תרג' החכם געועניום. לנערוחיד, הנה הנערות, אשר בימי הקטיו יטוו ויארגו בגדים ללרכי הבית.